

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

На пошану професора, ректора Руслана
Постоловського

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного
університету

Випуск 21

Рівне – 2011

УДК 94+94 (477)
ББК 63.3(0)
А-437

Рецензенти:

Віднянський Степан – доктор історичних наук, професор, завідувач відділу
всесвітньої історії і міжнародних відносин Інституту історії України НАН України
Макар Юрій – професор, доктор історичних наук, заслужений діяч науки і
техніки України, завідувач кафедри міжнародних відносин Чернівецького
національного університету імені Юрія Федьковича.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Постоловський Руслан Михайлович, кандидат історичних наук, професор,
член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук (м. Рівне)

Заступник головного редактора:

Шелюк Людмила Олександрівна, кандидат історичних наук, професор (м. Рівне)

Науковий редактор:

Троян Сергій Станіславович, доктор історичних наук, професор (м. Рівне)

Відповідальний редактор:

Шеретюк Валерій Миколайович, кандидат історичних наук, доцент (м. Рівне)

Члени редколегії:

Жилок Сергій Іванович, доктор історичних наук, професор (м. Острог)

Киридон Алла Миколаївна, доктор історичних наук, професор (м. Київ)

Степанков Валерій Степанович, доктор історичних наук, професор (м. Кам'янець-
Подільський)

Стокосос Надія Георгіївна, доктор історичних наук, професор (м. Рівне)

Фісанов Володимир Петрович, доктор історичних наук, професор (м. Чернівці)

Чухліб Тарас Васильович, доктор історичних наук (м. Київ)

Швецова-Водка Галина Миколаївна, доктор історичних наук, професор (м. Рівне)

Шугасва Людмила Михайлівна – доктор філософських наук, професор (м. Рівне)

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Збірник наукових праць
Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск
21. – Рівне: О.Зень, 2011. – 781с.

ISBN 978-617-601-015-9

УДК 94+94(477)
ББК 63.3(0)

Згідно постанови президії ВАК України часопис «Актуальні проблеми вітчизняної та
всесвітньої історії» визнано фаховим виданням у галузі історичних наук
(постанова від 17 квітня 2010 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія КВ № 15857-4329Р від 12 жовтня 2009 р.

Друкується за рішенням Вченої Ради Рівненського державного гуманітарного
університету, протокол № 11 від 24 червня 2011 р.

За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей. Думки
авторів можуть не співпадати з позицією редколегії. Рукописи не повертаються.

Адреса редакції: 33027, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12.
Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 978-617-601-015-9

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2011

15. Kaplan K. Utváření generální linie výstavby socialismu v Československu/ Karel Kaplan – Praha, 1966.
16. Pelikan J., ed. The Czechoslovak Political Trials, 1950-1954: The Suppressed Report of the Dubcek Government's Commission of Inquiry/ Jiří Pelikan – Stanford, Calif.: Stanford University Press, 1971. 360 p.

УДК: 943. 7. 088

I.В.Філіпчук

РОЛЬ ЧАСОПИСУ « LITERARNI LISTY» У ФОРМУВАННІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 60-Х РОКІВ ХХ СТ.

Жодна, навіть найсильніша ідея, нічого не варта, якщо відсутня можливість донести її до свідомості хоча б однієї людини. Та коли мова йде про державотворчий процес, важливим є усвідомлення тієї чи іншої ідеї усіма громадянами країни, і далеко не останню роль у цьому процесі відіграють засоби масової інформації та періодичні видання зокрема.

Ключові слова: *періодичні видання, свобода, цензура.*

Ни одна, даже самая сильная идея, ничего не стоит, если отсутствует возможность донести её до сознания хотя бы одного человека. Но когда речь идет о процессе строительства государства, важным является осознание той или иной идеи всеми гражданами страны, и далеко не последнюю роль в этом процессе играют средства массовой информации и периодические издания в частности.

Ключевые слова: *периодические издания, свобода, цензура.*

No, even the strongest idea is worth nothing if there is no possibility to communicate it to the consciousness of at least one person. But when it comes to the state process is an important recognition of this or that idea of all citizens and not the least role in this process is played by the media and periodicals, in particular.

Key-words: *periodicals, liberty, censorship.*

Одну з провідних ролей у розвитку процесу, який в історичній науці отримав назву «Празька весна», відіграла періодична преса Чехословаччини. Серед багатьох чехословацьких видань 60-х рр. ХХ ст. особливе місце займає часопис «Literarni Listy» («Літерарні листи»).

22 лютого 1968 року світ побачив пробний номер тижневика союзу чехословацьких письменників «Літерарні листи». Його

поява стала наслідком реорганізації, в результаті якої попереднє видання союзу чехословацьких письменників «Literární poviny» («Літерарні новини») було передано міністерству культури Чехословаччини.

Хоча юридично «Літерарні листи», які тепер представляли лише союз чехословацьких письменників, були цілком новим виданням, проте воно успадкувало дух і філософію «Літерарних новин»: члени редакції останнього перейшли на роботу в новий часопис [1].

У редакційну раду «Літерарні листи», зокрема, входили Душан Гамшік – головний редактор, а також Іван Кліма, Карел Косік, Ян Прохазка, Мілан Кундера та багато інших відомих діячів того періоду.

Відповідаючи на питання про характер та напрямки можливих змін у філософії редакційної політики нового видання, Душан Гамшік зауважив, що всередині колективу йде постійна дискусія між письменниками, філософами, публіцистами, критиками, юристами, соціологами, публіцистами та економістами. Душан Гамшік виділив комплекс проблем, що мали розглядатися на сторінках нового видання, під загальною назвою «Чеське питання сьогодні», а це передбачало подальше оновлення та реконструкцію оригінальних, сучасних ідей соціалізму в Чехословаччині. Мало забезпечити фактичне роз'яснення політичних та інтелектуальних процесів п'ятдесятих років а також інституційні та правові гарантії громадянських свобод в чехословацькій політичній системі. Адже з соціальної та загальнолюдської точки зору – соціалізм був спочатку введений у світ із програмою максимально можливої свободи, а не лише як утвердження демократичних тенденцій. Душан Гамшік також висловив прагнення про збереження традицій видання «Літерарних новин», яке було наділене письменницькою свободою і було частиною чехословацького суспільства. Він заперечив суто літературний характер нового видання і сказав: «Творчість – в тому числі й критиків – це один з профілів видання. Ми хочемо бути трибуною всього письменництва, а не займатися критикою, тому розробили ряд вдосконалень в роботі які назвали, література і життя» [2].

Разом із тим редакція звернулася до читачів із проханням висловити своє бачення нового видання, через відповідь на питання «Звідки, з ким і куди?» [3].

Процитуємо деякі відповіді.

Ян Прохазка, прозаїк та сценарист, член редакційної ради видання «Літерарні листи»: «Я б рекомендував спочатку прислухатися до совісті у національному масштабі. Це чесніше, ніж ухилитися від відповідальності за крах вчорашніх поспішних планів, оголосивши нові плани, які проваляться завтра. Наші втрати далеко не лише економічні та політичні, але в першу чергу моральні. Хоча, як художник, я знаю, що наші успіхи – це не лише наше досягнення, але й досягнення попередніх поколінь.

Але якщо ми, як говориться в пресі, на новому рубежі, і якщо ми не хочемо робити крок назад, то це має бути держава під керівництвом нових людей...

І куди ..?

Можливо, нарешті, після небезпечної петлі - до демократії і свободи» [3].

Станіслав Будін, прозаїк та письменник-фантаст: «Звідки? Від ІV з'їзду, від 40 числа «Літерарних новин».

З ким? З тими, хто виявив принципову солідарність із усіма, хто шукає нові шляхи соціалістичної культури.

Куди? До соціалістичної демократії, яка буде нашим унікальним активом і нашим боргом перед тими, хто шукає соціалістичну культуру, яка забезпечує максимальну свободу і простоту для кожного митця» [4].

Вацлав Гавел, драматург, есеїст, політик: «Від свободи духу, тобто від своєї власної внутрішньої свободи, свободи власної думки, яку жодна сила в світі не може здолати, і відваги побачити цю свободу в собі і далі, до свободи культурного прояву, який йде ззовні.

Тому, що тільки це по-справжньому важливо: хто намагається йти в протилежному напрямку і свобода вашого духу розуміється як свобода визнати себе в межах, визначених можливостями зовнішнього культурного середовища, означає не тільки те, що він ніколи не буде вільним внутрішньо, але й нічого не робить для зміцнення повноти свободи. І з ким? Ну все-таки з тими, хто має сміливість змінити себе в цей єдиний справді осмислений спосіб» [4].

Карел Косік, філософ, публіцист, член редакційної ради видання «Літерарні листи»: «Політики, які привели цю країну до краю економічної, політичної і моральної катастрофи, все ще

займають впливові позиції у владі і існує ймовірність їхнього повернення, тому демократія повинна бути пильною і не забувати основного історичного досвіду: в політиці головне вчинки, а не слова і обіцянки» [5].

«Літерарні листи» стали справжньою трибуною вільнодумства. Трибуною, з якої лунала не критика заради критики, а справжнє переживання за майбутнє свого народу та висловлювались альтернативні погляди на шляхи розвитку соціалізму в Чехословаччині.

Говорячи про проблеми, що висвітлювалися на сторінках часопису, відзначимо такі.

Проблему правди в існуванні людини і зокрема такого його прояву, як боротьба розуму і совісті, піднімає у своїй статті «Rozum a svědomí» К. Косік. Він, зокрема, говорить, що розум без контролю совісті стає технократичним та корисливим [6].

І. Кліма у своїй статті «Důvěra v necenzurovaný rozum», говорячи про проблему цензури в суспільному житті Чехословаччини, відзначає її негативний вплив на розвиток демократії в суспільстві [7].

Тему цензури в Чехословаччині продовжує Л. Новомескі у статті «Nastal čas». Він говорить про доречність заміни державної цензури на особисту внутрішню цензуру кожної людини [8].

Про необхідність відходу від однопартійної системи в політичному житті країни, яка не допускає до розбудови держави значну частину інтелекту нації і тим самим гальмує розвиток соціалізму, пише А. Клімент у статті «Aktivita nerojmenovaných» [9].

«Diktat moci a trhu» – стаття, в якій А. Легм визначає культуру Чехословаччини як одне з надбань, здатне посилити соціалізм у світі на відміну від економічної складової соціалізму [10].

М. Кундера у статті «Nesamozřesnost národa» розмірковує про непростий шлях становлення чеської нації. І в цьому складному процесі головну роль він відводить «письменнику честі, який є відповідальним за всю націю [11].

Це далеко неповний перелік проблем, які піднімали у своїх статтях автори часопису «Літерарні листи». Та чим ближче підходила дата майбутньої окупації Чехословаччини військами Варшавського договору під егідою СРСР, тим сильнішим ставав тиск на часопис із боку влади. 15 серпня 1968 р. вийшов останній

офіційний номер часопису. Із початком окупації Чехословаччини військами Варшавського договору вийшло ще 7 неофіційних номерів часопису. 28 серпня 1968 р. вийшов останній неофіційний випуск часопису «Літерарні листи, присвячений другій річниці окупації».

Джерела та література

1. Kto je kto // Literarni Listy. – 1968. – 22 února st.1.
2. Jaké budou naše noviny? // Literarni Listy. – 1968. – 1 března st.3.
3. Odkud s kým a kam // Literarni Listy. – 1968. – 1 března st.1.
4. Odkud s kým a kam // Literarni Listy. – 1968. – 1 března st.3.
5. Odkud s kým a kam // Literarni Listy. – 1968. – 7 března st.10.
6. Rozum a svědomí // Literarni Listy. – 1968. – 1 března st.1.
7. Důvěra v necenzurovaný rozum // Literarni Listy. – 1968. – 7 března st.3.
8. Nastal čas // Literarni Listy. – 1968. – 7 března st.3.
9. Aktivita nepojmenovaných // Literarni Listy. – 1968. – 14 března st.4.
10. Diktat moci a trhu // Literarni Listy. – 1968. – 14 března st.11.
11. Nesamozřesnost národa // Literarni Listy. – 1968. – 21 března st.6.

УДК 94(477)

С.В.Віруцька

БОЛГАРІЯ І «ПРАЗЬКА ВЕСНА» 1968 РОКУ

Стаття присвячена висвітленню особливостей реакції урядових структур та громадськості Болгарії на Чехословацьку кризу 1968 року та впливу віянь «Празької весни» на них.

Ключові слова: «Празька весна», «соціалізм із людським обличчям», зовнішня політика, Організація Варшавського договору.

Стаття посвячена отображению особенностей реакции правительственных структур и общественности Болгарии на Чехословацкий кризис 1968 года и влияния веяний «Пражской весны» на них.

Ключевые слова: «Пражская весна», «социализм с человеческим лицом», внешняя политика, Организация Варшавского договора.

The article is devoted to elucidate peculiarities of response of government structures and society of Bulgaria to the crisis of Czechoslovakia 1968 and influence of «Prague Spring» for them.

Key words: «Prague Spring», «socialism of men`s face», foreign policy, Organization of Warsaw Pact.

ЗМІСТ

Савчук П.О. ПОСТОЛОВСЬКИЙ РУСЛАН МИХАЙЛОВИЧ – ЛЮДИНА, ОРГАНІЗАТОР, НАУКОВЕЦЬ.....	3
---	---

ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ В НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

Жук О. М. СОЦІАЛЬНІ ТА ЕТНІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОСЕЛЕНЬ КРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ В СКЛАДІ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ В 1569-1648 РР.	13
--	----

Карімова К. В. ВПЛИВ ЕТНІЧНИХ ГРУП НА КУЛЬТУРНИЙ РОЗВИТОК ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я В КІНЦІ ХVІІІ – СЕРЕДИНІ ХІХ СТ.	28
--	----

Іванова В.О. ГЕНЕРАЛ М.І. ДРАГОМИРОВ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-ТУРЕЦЬКОЇ ВІЙНИ 1877 – 1878 РР.....	34
--	----

Проскурняк В.П. ОСИП МАКОВЕЙ ТА ІДЕЯ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ КІН. ХІХ – ПОЧ. ХХ СТ.	51
---	----

Пальчевський Р.С. СОКІЛЬСЬКИЙ РУХ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ У ПЕРІОД МІЖ ДВОМА СВІТОВИМИ ВІЙНАМИ	63
---	----

Журавльова С.П. УКРАЇНСЬКА ДИПЛОМАТІЯ НА ПОЧАТКУ 20-Х РР. ХХ СТ.....	71
---	----

Дерман І. П. РЕЛІГІЙНЕ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я В 20-ТІ – НА ПОЧАТКУ 40-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ	82
---	----

Давидюк Р.П. ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ АНАНІЯ ВОЛИНЦЯ В УМОВАХ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ.....	91
---	----

Гуменюк О. В. ОРГАНІЗАЦІЯ РАДЯНСЬКОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ (1939-1941 РР.).....	102
Півоварчук В.М. ДЕЯКІ АСПЕКТИ УКРАЇНО-ПОЛЬСЬКИХ ВЗАЄМИН 1939-1941 РР.	108
Капітан Л.І. МОВНА ПОЛІТИКА В КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ РАДЯНСЬКОЇ ШКОЛИ В ЗАКАРПАТТІ ПОВОЄННОГО ПЕРІОДУ	115
Киридон П.В. ДІЯЛЬНІСТЬ НОМЕНКЛАТУРИ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ УКРАЇНИ В 1945-1953 РОКАХ	128
Дубей В.І. ЗАСАДИ АВТОТРАНСПОРТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ АВТОМОБІЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ...	141
Киридон А.М. УКРАЇНСЬКЕ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ У ФОРМАТІ КРОС – ІСТОРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	149
Петрук Л.П. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ	167
Чорна Л.О. РІДНА ПРИРОДА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ УКРАЇНЦІВ	176
Безкоровайна О.В. ФІЛОСОФСЬКІ ТА КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ ФЕНОМЕНА ОСОБИСТІСНОГО САМОСТВЕРДЖЕННЯ	185
Карпухіна Т.О. ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ У НОВІТНІЙ ПЕРІОД	207

Веремейчик Л. Ф.
ДУХОВНЕ СЛУЖІННЯ ТА КАПЕЛАНСТВО В ЗБРОЙНИХ
СИЛАХ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 232

Сойчук Р.
СУТНІСТЬ ФЕНОМЕНА УКРАЇНСЬКОГО МЕНТАЛІТЕТУ 243

ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧИЙ НАУКОВИЙ ДИСКУРС

Прищепя Б.А.
ІСТОРІЯ АРХЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПЕРЕСОПНИЦІ..... 255

Семешук В. М.
СУСПІЛЬНО-ІСТОРИЧНІ ТА ПРИРОДНИЧІ
ПЕРЕДУМОВИ ПОЧАТКУ МЕЛІОРАТИВНИХ
РОБІТ НА ВОЛИНІ В КІНЦІ ХІХ СТОЛІТТЯ..... 266

Прищепя О.П.
УЧАСТЬ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ФОРМУВАННІ
МІСЬКОГО ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ
У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.
(НА ПРИКЛАДІ РІВНЕНСЬКОГО РЕАЛЬНОГО УЧИЛИЩА) 273

Галуха В.Л.
УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ
Й ЗЕМЛЕВОЛОДІННЯ У ХОДІ АГРАРНОЇ РЕФОРМИ
НА ВОЛИНІ У МІЖВОСННИЙ ПЕРІОД..... 283

Жив'юк А.
ФОРМУВАННЯ І ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОЇ
КОМПАРТІЙНОЇ НОМЕНКЛАТУРИ ВПРОДОВЖ 1940-х РОКІВ
(НА МАТЕРІАЛАХ РІВНЕНСЬКОГО ОБКОМУ КП(Б)У) 293

Михальчук Р. Ю.
ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИКИ ГОЛОКОСТУ В ПІВДЕННІЙ
РІВНЕНЩИНІ (на прикладі Здолбунівського району)..... 304

Ларькіна Л.М.
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
СТВОРЕННЯ КОМІСІЙ СПРИЯННЯ ЗА ДОТРИМАННЯМ
ЗАКОНОДАВСТВА ПРО РЕЛІГІЙНІ КУЛЬТИ
НА ВОЛИНІ (1961–1966 рр.) 316

Доброчинська В. А., Шеретюк В.М.
СТОРИНКИ ІСТОРІЇ РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ (1967–1998 рр.)..... 322

Білявцева О.В.
ЗБЕРЕЖЕННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ
ТА САКРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА УКРАЇНЦІВ
ПРАВОСЛАВНИМИ МОНАСТИРЯМИ РІВНЕНЩИНИ
(НА ПРИКЛАДІ СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКОГО
ГОРОДОЦЬКОГО ТА СВЯТО-ТРОЇЦЬКОГО
КОРЕЦЬКОГО ЖІНОЧИХ МОНАСТИРІВ) 339

Жилюк С. І.
СТАНОВИЩЕ ІУДЕЙСЬКИХ ГРОМАД
НА ЖИТОМИРЩИНІ В РОКИ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ..... 346

Чура В.І.
НАСЛІДКИ КОМПАРТІЙНОГО РЕФОРМУВАННЯ
НАРОДНОГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ
РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ У 1988 РОЦІ..... 357

Демянюк І.В.
ПРЕДТЕЧА НЕЗАЛЕЖНОСТІ
ДО ПИТАННЯ ПРО ВИНИКНЕННЯ НАРОДНОГО
РУХУ УКРАЇНИ НА РІВНЕНЩИНІ..... 368

**ПРОБЛЕМИ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ І
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН: НАУКОВИЙ ДИСКУРС**
Полнохович Ю. Ю.
«ЮВІЛЕЙНІ ЦЕРЕМОНІЇ» ЗА ДАНИМИ НАПИСІВ
МАЙЯ КЛАСИЧНОГО ПЕРІОДУ..... 385

Петрович І.
ШЛЯХИ ЗМІЦНЕННЯ ФЕОДАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ В ЧЕХІЇ..... 395

Якимчук О.О.
НАСТУП ДЕРЖАВИ НА МАЙНОВІ ІНТЕРЕСИ
КНЯЗІВ ЛЮБОМИРСЬКИХ У КОНТЕКСТІ
ПОЛЬСЬКОГО ПОВСТАННЯ 1830-1831 РР. 404

Шеретюк Р.М. ЕТНОКОНФЕСІЙНІ ПРОЦЕСИ У СЕРЕДОВИЩІ УНІАТСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ ХОЛМЩИНИ І ПІДЛЯШШЯ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ.....	415
Венгер Н. В. ЕТНІЧНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ ХІХ СТ. ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН: НА ПРИКЛАДІ МЕНОНІТСЬКОЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ТРАДИЦІЇ	424
Троян С.С. НІМЕЧЧИНА НА ШЛЯХАХ «СВІТОВОЇ ПОЛІТИКИ»: АДМІРАЛ А. ФОН ТІРПІЦ І ПРОГРАМА БУДІВНИЦТВА ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКОГО ФЛОТУ	444
Василюк А.В. СПІЛКИ У ПРАЗІ В 1890-1910 РОКАХ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТВОРЕННЯ МІЖЕТНІЧНОГО КЛІМАТУ	454
Бунечко С. М. АГРАРНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ В ПОЛЬЩІ 1930-Х РР. КРИЗЬ ПРИЗМУ ЇЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ	464
Луцик Г. РОЛЬ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ СЛОВАЧЧИНИ У СТАНОВЛЕННІ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ (1945-1948 РОКИ).....	476
Субот О.А. ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ 1948 – 1954 РР. «СПРАВА СЛАНСЬКОГО».....	497
Філіпчук І.В. РОЛЬ ЧАСОПИСУ «LITERARNI LISTY» У ФОРМУВАННІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 60-Х РОКІВ ХХ СТ.....	517
Віруцька С.В. БОЛГАРІЯ І «ПРАЗЬКА ВЕСНА» 1968 РОКУ	521

Жулканич Н., Безега Т.
ОСОБЛИВОСТІ АГРАРНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ
В РУМУНІЇ (80-90-і рр. ХХст.)..... 532

Санжаревський О.І.
ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ ВЗАЄМИН
РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ З КРАЇНАМИ БАЛТІЇ
В 90-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ..... 541

ПРОБЛЕМИ ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА ТА ІСТОРІОГРАФІЇ

Савчук П.О.
НАУКОВА ШКОЛА
«ІСТОРІЯ СЛОВ'ЯНСЬКИХ НАРОДІВ»..... 550

Грипич С.Н.
ПОСТАТЬ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
У КОНТЕКСТІ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ
ТА КНИЖКОВОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ..... 561

Деміроглу Х.
ІСТОРІЧНІ МАТЕРІАЛИ ПРО ВОЛЗЬКИХ БУЛГАР..... 570

Синяк І.Л.
ФОРМУЛЯРИ ВИКОНАВЧОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ
ВІЙСЬКА ЗАПОРОЗЬКОГО НИЗОВОГО
В ДОБУ НОВОЇ СІЧІ..... 588

Постоловський Р.М.
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ
НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНИХ ТРАДИЦІЙ У
ДЕРЖАВОТВОРЕННІ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ..... 599

Казначеева Л.М.
ДЖЕРЕЛА ДО ВИВЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ВОЛИНСЬКОГО ДВОРЯНСЬКОГО ЗІБРАННЯ..... 635

Троян П.С.
АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ
НІМЕЦЬКОГО КОЛОНІАЛІЗМУ..... 644

Кузьменко Л.І. ЛИСТУВАННЯ ВАСИЛЯ ДОМАНИЦЬКОГО ЯК ДЖЕРЕЛО ДЛЯ РЕКОНСТРУКЦІЇ ЙОГО СТОСУНКІВ З РОДИНОЮ	649
Шатрова М.Б. ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ УКРАЇНИ В ГАЛУЗІ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА КІНЦЯ ХІХ — 30-Х РР. ХХ СТОЛІТТЯ: ІСТОРІОГРАФІЯ ПИТАННЯ.....	661
Багрій Т.М. СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ЗМІНИ ЧЕХОСЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (1918 – 1938 РР.) У СУЧАСНИХ ІСТОРІОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ЧЕХІЇ.....	672
Підберезних І.Є. ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ США У ДАЛЕКОСХІДНОМУ РЕГІОНІ (1945-1991 роки): ДЖЕРЕЛОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ.....	683
Хмельницький Б. І. СУСПІЛЬНО ЗОРІЄНТОВАНІ ДОКУМЕНТИ ІЄРАРХІЇ РИМО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ.....	702
Заглинська Л.В. ФІЛОСОФІЯ ЕКОНОМІКИ: ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПЦІЙ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ	710
Трачук Л. НАУКОВА РОЗРОБКА ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕХНІКИ В БІБЛІОГРАФІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ В ІСТОРИЧНОМУ РОЗРІЗІ	719
Остапчук Ю.А. ІСТОРІОГРАФІЯ ВИЗНАЧЕННЯ ТРАДИЦІЙНИХ БІБЛІОТЕЧНИХ КАТАЛОГІВ.....	733
Полянський О. БИТВИ ЗА ІСТОРІЮ УКРАЇНИ: ВІД ПОСТМОДЕРНІСТСЬКИХ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ДО ПРЯМОЇ УКРАЇНОФОБІЇ	744
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	770

Наукове видання

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

Наукові записки

Рівненського державного гуманітарного університету

Збірник наукових праць

Випуск 21

Відповідальний за підготовку збірника до видання – *С. С. Троян*

Технічне редагування – *колектив філологів кафедри методики викладання культури української мови РДГУ*

Комп'ютерна верстка – *О. Ю. Третьяк, В. Б. Самсонюк*

Обкладинка – *Г. В. Волохов*

Фото – *В. Ю. Ричко*

Підписано до друку 10.06.2011 р.

Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсет. Друк різнографічний.

Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 42,3.

Тираж 300. Зам. №105/1

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Збірник наукових праць Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 21. – Рівне: О.Зень, 2011. – 781с.

ISBN 978-617-601-015-9

Видавець О.Зень
Свідоцтво РВ №26 від 6 квітня 2004 р.
пр.Кн.Романа, 9/24, м.Рівне, 33022
тел.: 0-362-24-45-09; 0-67-36-40-727
E-mail: olegzen@ukr.net

Віддруковано засобами різнографічного друку
Друк: ПП І. О. Самборський
вул. Толстого, 3, м. Рівне, 33028
тел.: 0-362-22-41-20